ADVIES LICHAAMSBEDEKKENDE ZWEMKLEDING

Advies 166 – 10 juli 2017

www.unia.be

ADVIES LICHAAMSBEDEKKENDE ZWEMKLEDING

ADVIES 166 van 10 juli 2017[1]

[1] Het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen voor de oprichting van het Interfederale Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme van 12 Juni 2013 geeft aan Unia de bevoegdheid om "*onafhankelijke adviezen en aanbevelingen te richten tot elke overheid ter verbetering van de reglementering en de wetgeving*." (art. 5).

Inhoudsopgave

1. BETROKKEN BEVOEGDHEDEN 3

2. INLEIDING 3

3. WAT VERSTAAN WE ONDER LICHAAMSBEDEKKENDE ZWEMKLEDING? 5

4. CONTEXT 6

5. MELDINGEN 7

6. ANALYSE 8

7. RECHTVAARDIGING 8

7.1 HYGIËNE EN VEILIGHEID 8
7.2 NEGATIEVE REACTIES VAN ANDERE GEBRUIKERS 9
7.3 GELIJKHEID MAN EN VROUW & MENSELIJKE WAARDIGHEID 10
7.4 ECOLOGISCH ARGUMENT 10

8. CONCLUSIE 11

9. BIJLAGEN 12

1. Betrokken bevoegdheden

Sport, zorg en gezondheid en leefmilieu[2] vallen onder de bevoegdheden van de gemeenschappen[3]. Dit advies spits zich toe op Vlaanderen en heeft betrekking op overheidszwembaden. We richten ons dan ook uitsluitend tot de Vlaamse stedelijke en gemeentelijke diensten die bevoegd zijn voor sport, de bevoegde schepenen van Sport en Gelijke kansen op stedelijk/gemeentelijk niveau, de gemeenteraden in Vlaanderen, exploitanten van publiek-private zwembaden en provinciale verantwoordelijken voor recreatiedomeinen.

2. Inleiding

Unia heeft de voorbije jaren verschillende meldingen ontvangen over een zogenaamd 'boerkiniverbod'[4]. Het gaat over bepaalde stedelijke of gemeentelijke zwembaden die om verschillende redenen geen lichaamsbedekkende zwemkleding[5] toelaten. De meldingen die Unia ontving, hebben voornamelijk betrekking op moslima's die om religieuze redenen een dergelijk badpak dragen en aan wie de toegang tot een zwembad werd ontzegd. Maar er kwamen ook meldingen van voorstanders van het verbod. Zij menen dat het dragen van deze zwemkleding niet compatibel is met de westerse waarden en normen en bestempelen het kledingstuk als vrouwonvriendelijk. Ook heeft Unia enkele adviesvragen ontvangen van Vlaamse steden over de verenigbaarheid van een verbod met de antidiscriminatiewetgeving.

Uit de gesprekken die Unia heeft gehad met beleidsmakers uit verschillende steden en gemeenten blijkt dat er nood is aan kennis en verduidelijking op lokaal niveau. Het dragen van lichaamsbedekkende zwemkleding is een vrij recent fenomeen, waardoor de medewerkers van de betrokken diensten niet weten hoe te reageren wanneer ze hiermee geconfronteerd worden. Het feit dat reglementen van interne orde hierover niets bepalen, versterkt die onzekerheid. Ook de benaming die men aan het lichaamsbedekkende badpak heeft gegeven, zorgt voor een zekere terughoudendheid. De term 'boerkini' suggereert namelijk een overeenkomst met de boerka.[6]

Daarnaast verliepen de debatten die hieromtrent gevoerd zijn in de media, zeer polariserend. Het feit dat sommige kuststeden in Frankrijk een verbod invoerden op het dragen van dergelijke zwemkleding aan het strand, verhoogde de spanningen en de tegenstellingen.[7]

Objectiviteit en nuance ontbreken vaak in de debatten. Daarom wenst Unia een reflectie te voeren over dit thema. Dat doet Unia vanuit haar bevoegdheid om adviezen te verlenen over de toepassing van de antidiscriminatiewetgeving. De opzet van de reflectie is om de redenen die de steden, gemeenten, provincies en exploitanten inroepen om een verbod op lichaamsbedekkende badpakken

[2] Zoals o.a. gereguleerd in de VLAREM-normen.
[3] Art. 127 § 1, 1° Grondwet (de zogenaamde culturele aangelegenheden) en art. 4 van de Bijzonder Wet tot Hervorming der Instellingen.
[4] In 2015 ontving Unia hierover 20 meldingen (voor- en tegenstanders), en in 2016 waren er 11 meldingen.
[5] Zie verder.
[6] Zie verder voor meer informatie over het verschil tussen de boerka en de boerkini.
[7] Ondertussen zijn de betrokken Franse steden teruggefloten door de Franse Raad van State.

te rechtvaardigen, te toetsen aan de antidiscriminatiewetgeving en om zo de discussie te objectiveren.

Unia wenst geen standpunt voor of tegen de 'boerkini' in te nemen, maar wenst wel om aan de hand van een duidelijke (juridische) analyse het debat te objectiveren en te herleiden tot de essentie. Namelijk: waar liggen de grenzen van de beperkingen die aan zwemmers op vlak van kleding kunnen worden opgelegd, in het licht van de antidiscriminatiewetgeving en de geldende normen rond hygiëne en veiligheid in zwembaden?

Daar de expertise van Unia zich beperkt tot de toepassing en interpretatie van de antidiscriminatiewetgeving[8], werd een advies gevraagd aan andere instanties betreffende de volgende onderwerpen:

- *het argument gelijkheid vrouw/man: de ombudsvrouw Gender (de Vlaamse Genderkamer)[9];*
- *de VLAREM-wetgeving en de implicaties hiervan op zwemkleding: het Agentschap Zorg en Gezondheid[10].*

De integrale adviezen kan men **in de bijlage** van dit advies terugvinden.

Unia beschouwt het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw (ISB), waarmee verschillende overlegmomenten hebben plaatsgevonden, als een partner. Het ISB heeft zich dan ook geëngageerd om dit advies in de praktijk te ondersteunen en te duiden. Dit omwille van twee redenen:

1. Het ISB wil beheerders ondersteunen die in de praktijk staan en aan het lokaal beleid argumenten aanreiken die hun politieke beleidskeuzes rond diversiteit en sport kunnen onderbouwen.

2. Het ISB wil inzetten op laagdrempelige sportparticipatie met aandacht voor diversiteit.

Het standpunt van het ISB hieromtrent is dat de steden en gemeenten autonoom beslissen hoe ze omgaan met het gebruik van boerkini's in interne reglementen en bij de uitbating van de zwembaden – rekening houdend met de regelgeving die van toepassing is op vlak van zowel hygiëne en veiligheid én op het vlak van gelijke kansen. Deze autonomie zit ook in maken van beleidskeuzes rond het omgaan met maatschappelijke en sociologische ontwikkelingen in steden en gemeenten.

[8] Het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid.

[9] De ombudsvrouw Gender werkt sensibiliserend vanuit de Vlaamse Genderkamer. Zij behandelt klachten over discriminatie, verstrekt adviezen en aanbevelingen en rapporteert hierover in het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst. Meer informatie op www.vlaamseombudsdienst.be/ombs/nl/gender/gender.html.

[10] Het Agentschap heeft als missie voorwaarden te scheppen om het welzijn en de gezondheid van de huidige en toekomstige Vlaamse bevolking te bevorderen, te behoeden of te herstellen met het oog op een optimaal welzijns- en gezondheidsniveau van de burger. Zie https://www.zorg-en-gezondheid.be voor meer informatie.

3. Wat verstaan we onder lichaamsbedekkende zwemkleding?

Een lichaamsbedekkend badpak kan omschreven worden als een tweedelig badpak met mouwen, lange pijpen en een hoofddeksel. Dit soort badpak laat het gezicht, de voeten en handen onbedekt. Het is vervaardigd uit lycra en wordt vaak een 'boerkini' genoemd. Unia wenst geen gebruik te maken van de beladen term 'boerkini', omdat die term associaties oproept met de boerka: een zwart gewaad dat alleen de ogen onbedekt laat. We kiezen dan ook bewust voor de term lichaamsbedekkend badpak of lichaamsbedekkende zwemkleding.
Dit zwempak werd in 2003 ontwikkeld door een Australische ontwerpster: Aheda Zanetti. Op haar website zegt de ontwerpster dat ze op het idee kwam om sportkleding voor moslima's te ontwikkelen, zodat moslimvrouwen kunnen participeren aan sportactiviteiten in overeenstemming met hun religieuze overtuiging:

Vertaling van de website: "*Mijn naam is Aheda Zanetti, de vrouw achter het Ahiida label. Ik ben geëmigreerd van Libanon naar Australië op 2-jarige leeftijd. Nu 38, getrouwd en met 4 kinderen. Ik herinner me dat opgroeien in Australië voor een jong moslim-/Arabisch meisje heel wat uitdagingen met zich meebracht. Als een actieve persoon die graag participeert aan gemeenschapsactiviteiten en sport, vond ik mezelf beperkt ten gevolge van culturele of religieuze overtuigingen. Doorheen de jaren merkte ik op dat jonge meisjes en vrouwen die de islam omhelzen en het islamitische geloof naleven door zich bescheiden te kleden, allerlei opportuniteiten misten: zoals het deelnemen aan de sportactiviteiten die Australië te bieden heeft. Door dagelijks hiermee geconfronteerd te worden en door meisjes te zien worstelen met de omgeving, vonden wij het bij Ahiida noodzakelijk om gespecialiseerde sportkleding te ontwerpen, geschikt voor moslimvrouwen.*"[11]

Voorts specifieert Zanetti*: "Ik creëerde de boerkini om vrouwen vrijheid te geven, niet om vrijheid af te pakken. De boerkini is geen islam-symbool maar een symbool van vrije tijd, plezier, geluk en sport. Iedereen kan de boerkini dragen: christenen, hindoes, joden, mensen met huidkanker of een vrouw die net bevallen is en die geen bikini wil dragen."*[12]

Er bestaan twee modellen van de aangepaste zwemkleding: *slim-fit* en *modest-fit.* Zoals de termen het al doen raden, is het eerste model meer nauw-aansluitend en strak dan het tweede model.

Ook wordt aangegeven dat de lichaamsbedekkende zwemkleding de volgende eigenschappen heeft:

- *100% polyester*
- *50+ UV-bescherming*
- *chloorafstotend*

[11] *About us*, Ahiida: http://web.archive.org/web/20060819004041/http://www.ahiida.com/index.php?a=aboutus.
[12] *I created the burkini to give women freedom, not to take it away*, The Guardian, 24 augustus 2016: https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/aug/24/i-created-the-burkini-to-give-women-freedom-not-to-take-it-away.

- *waterafstotend*
- *droogt snel*
- *plakt niet aan het lichaam*

Het gaat hier om de zogenaamde *endurance*-materialen. De aangepaste zwemkleding is gemaakt van badstof en beschikbaar in verschillende kleuren en met diverse motieven.[13]

Verder vallen ook wetsuits, surfshirts, koosjer zwemkleding, … onder lichaamsbedekkende zwemkleding. Er moet dus gedacht worden aan allerlei soorten van aangepaste zwemkleding, ongeacht de motieven die ingeroepen worden door de drager. De grootste gemeenschappelijke deler is dat dergelijke zwemkleding uit hetzelfde materiaal bestaat als andere badkleding en dat het de zwemmer toelaat om te zwemmen, met inachtneming van de eigen individuele beweegredenen (religieus, medisch, ...). De materialen van de zwemkleding kunnen lycra, *endurance*-materialen of technische materialen zijn. Dergelijke stoffen zijn steeds waterafstotend.

Het gaat dus om daadwerkelijke zwemkledij en niet gewone losse lichaamsbedekkende kledij van katoen of andere niet-geëigende materialen. Dit soort van kleding kan vanzelfsprekend nooit gebruikt worden om te zwemmen.

4. Context

ISB stelde reeds in 2012 vast dat in de overgrote meerderheid van de bevraagde overheidszwembaden in Vlaanderen en Brussel lichaamsbedekkende zwemkleding niet toegelaten is.[14] Dit wordt ook bevestigd door een recent onderzoek uitgevoerd door het Human Rights Centre van de Ugent.[15] In een eerste fase werden de reglementen van de Vlaamse stedelijke zwembaden in kaart gebracht. Het onderzoek toont aan dat 13% van de bevraagde stedelijke zwembaden een expliciet verbod op het dragen van de 'burkini' voorziet in het reglement[16]. 31% voorziet een impliciet verbod (vb. enkel badpakken en bikini toegestaan). Bij 42% zijn de regels onduidelijk (vb. in het reglement wordt slechts aangegeven dat zwemmers fatsoenlijke kledij dienen te dragen). 1% laat lichaamsbedekkende zwemkledij impliciet toe (vb. zwemkledij dient van zwempakstof gemaakt te zijn) en ten slotte voorziet 2% geen kledingregels.

[13] *Swimwear*, Ahiida: http://web.archive.org/web/20060819004123/http://www.ahiida.com/index.php?a=subcats&cat=20.

[14] Zie het rapport *Kengetallen overheidszwembaden, Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gegevens 2009-2012*, ISB, 44 en 45. Uit het rapport blijkt dat in 80 tot 95% van de van de bevraagde overheidszwembaden lichaamsbedekkende zwemkleding niet toegelaten is. In het totaal werden 184 overheidszwembaden (in Vlaanderen en Brussel) bevraagd.

[15] Ongepubliceerde resultaten van een onderzoek uitgevoerd aan het Human Rights Centre van de Ugent. Meer informatie verkrijgbaar bij eva.brems@ugent.be en saila.oualdchaib@ugent.be.

[16] In totaal zijn 144 zwembaden telefonisch bevraagd. Enkel stedelijke zwembaden die beheerd worden door de steden en gemeenten of beheerd worden in een publiek-private samenwerking zijn bevraagd. Zwembaden beheerd door de provincie of zwembaden in privaat beheer zijn niet opgenomen in de bevraging voor dit onderzoek. Het gaat om zwembaden gelegen in Vlaanderen.

In de tweede fase werden de zwembaden door de onderzoeksgroep opgebeld, met de vraag hoe ze hun kledingregels in de praktijk toepassen. 17 % van de bevraagde stedelijke zwembaden laten lichaamsbedekkende zwemkledij toe in de praktijk. 49% gaven aan dit niet toe te laten tijdens reguliere zwemuren. Een deel van deze zwembaden laat het wel toe tijdens doelgroepuren of voor schoolzwemmen. 20% kon geen duidelijk antwoord geven. 3% heeft geen antwoord willen geven op de vraag of lichaamsbedekkende zwemkleding toegelaten is.

5. Meldingen

Unia heeft verschillende meldingen ontvangen over het verbod op het dragen van lichaamsbedekkende zwemkleding, met betrekking tot meerdere steden en gemeenten. Dat verbod is al dan niet verankerd in het reglement van het stedelijke/gemeentelijke zwembad. In sommige steden is dergelijke zwemkleding slechts toegelaten tijdens de 'doelgroepuren' (meestal max. 1 uur per week en per zwembad). De redenering is dat deze uitzondering beperkt wordt in aantal en tijd, waardoor de risico's betreffende de veiligheid van de zwemmers en de waterkwaliteit beheersbaar blijven.

De melders die het verbod betwisten en ondersteuning vragen van Unia zijn vrouwen die er bewust en persoonlijk voor kiezen om lichaamsbedekkend zwemkleding te dragen, vanuit emancipatorische drijfveren. Zij wensen in overeenstemming met hun geloof deel te nemen aan gemengde sportactiviteiten, wat aansluit bij de filosofie van de ontwerpster Aheda Zanetti.

Unia werd ook gecontacteerd door burgers die het verbod toejuichen. Dat doen ze omdat het kledingstuk als vrouwonvriendelijk bestempeld wordt, niet-compatibel met de westerse waarden en in strijd met de bad- en zwemcultuur "die zou uitnodigen tot fysieke zichtbaarheid en geen opzichtige verhulling zou verdragen*".*

Tot slot hebben enkele Vlaamse steden Unia bevraagd over de verenigbaarheid van het verbod op het dragen van lichaamsbedekkende badpakken met de antidiscriminatiewetgeving.

Via contacten met verschillende steden en gemeenten nam Unia kennis van een aantal vaak terugkerende argumenten om een verbod te motiveren:

- ***veiligheid*** *– Het dragen van een lichaamsbedekkend badpak zou het zwemmen bemoeilijken.*
- ***hygiëne*** *– Een lichaamsbedekkend badpak bestaat uit meer stof dan een gewoon badpak, wat de kans verhoogt op de introductie van zwembadvreemde stoffen die de waterkwaliteit negatief zouden beïnvloeden.*
- ***aanstootgevend*** *– Andere gebruikers van het zwembad kunnen de zwemkleding als choquerend en aanstootgevend ervaren. Hierbij aansluitend wordt vaak aangegeven dat het dragen van aangepaste zwemkleding niet behoort tot de zwem- en badcultuur.*
- ***gelijkheid man/vrouw*** *– Een lichaamsbedekkend badpak zou een vrouwonvriendelijk kledingstuk zijn en in strijd met de westerse waarden en normen rond de gelijkheid van man en vrouw.*

- ***ecologische argumenten*** *– Meer stof zou meer water absorberen.*

6. Analyse

Afhankelijk van de manier waarop het verbod geformuleerd is in het intern (stedelijk/gemeentelijk) reglement (*bijv. "enkel badpakken en bikini's zijn toegestaan", "verbod op het dragen van een boerkini" of "verbod op het dragen van een lang badpak"),* kan er volgens de antidiscriminatiewetgeving sprake zijn van een direct of indirect onderscheid op grond van geloof en/of levensbeschouwing, gezondheidstoestand, handicap en/of fysieke eigenschap.
Hoewel er in de media vooral de nadruk wordt gelegd op de religieuze component, is het belangrijk om te benadrukken dat een verbod op lichaamsbedekkende zwemkleding ook een impact kan hebben op andere groepen van personen, zoals vrouwen van andere geloofsgroepen (denk maar aan de zogenaamde 'koosjer' zwemkleding). Bovendien kan het verbod niet alleen moslimvrouwen in het bijzonder benadelen die uit geloofsovertuiging dergelijke zwemkleding willen dragen, maar raakt het ook personen die om medische redenen (bijv. huidziekten) of andere redenen (bijv. fysieke eigenschappen, zoals brandwonden) hun lichaam grotendeels willen bedekken.

In overeenstemming met het GKGB-decreet van 10 juli 2008 (decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid[17]) vormt elk (in)direct onderscheid op grond van geloof of levensbeschouwing, gezondheidstoestand en handicap een (in)directe discriminatie, tenzij het onderscheid objectief wordt gerechtvaardigd door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.

7. Rechtvaardiging

7.1 Hygiëne en veiligheid

Unia betwist níét dat de eerder genoemde veiligheids- en hygiënedoelstelling op zich een legitieme bekommernis is. Unia betwist echter wel de geschiktheid en de noodzakelijkheid om lichaamsbedekkende zwemkleding om die reden te verbieden.

Gelet op de techniciteit van dit onderdeel, heeft Unia een advies ingewonnen bij het Agentschap Zorg en Gezondheid. Daarop werd het volgende aan Unia meegedeeld:

"*Het Agentschap is van oordeel dat zwembadkledij vooral proper moet zijn. Vanuit hygiënisch oogpunt mag zwemkleding ook alleen gebruikt worden om te zwemmen of te baden en moet deze regelmatig gewassen worden. Het toezicht op een correct hygiënisch gebruik van zwemkleding is voor de zwembadverantwoordelijke geen gemakkelijke opgave, maar een boerkini verschilt daarin niet van andere specifiek op baden of zwemmen gerichte kledij. Boerkini's verbieden louter omwille van*

[17] Decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, art. 16 § 1 en 2.

hygiënische reden is bijgevolg niet gepast. Bij correct gebruik voldoen zij als zwemkleding aan de hygiënische eisen."

Het verbieden van lichaamsbedekkende zwemkleding om hygiënische reden is dus erg kort door de bocht. Bij correct gebruik voldoet deze kleding als zwemkleding aan alle hygiënische eisen. Het toezicht op dat correct gebruik is inderdaad niet altijd gemakkelijk. Een mogelijke oplossing kan zijn om bezoekers duidelijk uit te leggen welke kleding wel en niet is toegestaan, en daarbij te vermelden *waarom* dat zo is.

Met betrekking tot het veiligheidsargument (van de zwemmers) verduidelijkt het Agentschap Zorg en Gezondheid het volgende:

"Wat betreft het argument dat het dragen van een boerkini het zwemmen bemoeilijkt, kan ik u meedelen dat er bij het Agentschap tot op heden nog geen onveilige situaties gemeld zijn die in relatie staan met het dragen van een boerkini."

Het bovenstaande werd bevestigd in het formele advies dat Unia ontving op 18 maart 2016 (zie bijlage).

Als conclusie kunnen we dus stellen dat een lichaamsbedekkend badpak volgens het Agentschap Zorg en Gezondheid geen probleem stelt op vlak van hygiëne. Wanneer een dergelijk badpak uit badstof bestaat, heeft dit dus geen enkele negatieve invloed op de waterkwaliteit, en dit conform de VLAREM-regelgeving.

Een lichaamsbedekkend badpak vormt ook geen obstakel voor de veiligheid, noch voor de drager ervan, noch voor andere gebruikers van het zwembad.

Hieruit concludeert Unia dat een algemeen verbod op lichaamsbedekkende zwemkleding niet geschikt en noodzakelijk is.

7.2 Negatieve reacties van andere gebruikers

Wat de (potentiële) negatieve reacties van andere gebruikers van het zwembad betreft, is het belangrijk om te benadrukken dat de legitieme doelstelling geen verband mag houden met discriminatoire motieven. Gelet op de tekst en de geest van de antidiscriminatiewetgeving kunnen negatieve reacties van andere gebruikers dan ook niet ingeroepen worden als legitiem doel en kunnen ze dus geen onderscheid rechtvaardigen. Dit is bevestigd geweest door de rechtspraak.[18]

De zwem- en badcultuur gebruiken als argument om lichaamsbedekkende zwemkleding te verbieden, lijkt voor Unia ook niet plausibel. Zwemmen mag niet verengd worden tot een vrijetijdsgegeven vanuit een badcultuur. Zwemmen is immers een erg laagdrempelige sport met

[18] Antwerpen, 17 november 1995, Vz. Arbrb. Gent, 26 maart 2007 en Conclusie Advocaat-generaal Poiares Maduro van 12 maart 2008 in de zaak Feryn.

positieve gezondheidseffecten. Bovenal is het een levensbelangrijke vaardigheid, die iedereen zou moeten kunnen voor zijn/haar veiligheid.[19]

7.3 Gelijkheid man en vrouw & menselijke waardigheid

Aangezien Unia niet bevoegd is voor het criterium gender, vroeg Unia advies aan de Vlaamse Genderkamer voor de argumentatie betreffende de gelijkheid van man en vrouw.

Het advies van de Genderkamer hierover stelt dat *"de gelijkheid tussen vrouwen en mannen niet gebruikt kan worden om een dergelijk kledingstuk te bestrijden*. *Dat het kledingstuk door sommigen als onvoldoende klassiek, te preuts of zelfs als vreemd gezien wordt, volstaat niet om een verbod te rechtvaardigen.*" Het verbod kan dus volgens de Genderkamer niet gegrond worden op het principe van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen.

Unia hecht zeer veel belang aan de autonomie en de beslissingsvrijheid van de betrokken vrouwen en wenst die ook gevrijwaard te zien.

Unia ontkent niet dat in sommige gevallen dwang wordt uitgeoefend op vrouwen om zich op een bepaalde wijze te kleden. Wel menen we dat een verbod niet het meest aangewezen antwoord op deze situaties is. Integendeel: het achterliggende principe van een dergelijk verbod is ook een vorm van dwang en houdt geen rekening met de groep van vrouwen die er bewust voor kiezen om lichaamsbedekkende zwemkleding te dragen.

7.4 Ecologisch argument

Het argument dat lichaamsbedekkende zwemkleding meer water zou absorberen, lijkt Unia ook niet geloofwaardig. Zoals al aangegeven, zijn de verschillende stoffen en materialen waaruit lichaamsbedekkende zwemkleding bestaat steeds waterafstotend. Verder bepaalt VLAREM dat er elke dag vers water aan het zwembad toegevoegd moet worden: "*per bader en per dag wordt, behoudens toelating toegestaan door de milieuarts of milieugezondheidskundige van de afdeling, bevoegd voor het toezicht op de volksgezondheid, minimaal 30 liter vers water toegevoegd."*

Het is moeilijk in te zien hoe deze toevoeging van 30 liter per bader en per dag onvoldoende zou zijn om eventuele extra waterabsorptie door lichaamsbedekkende zwemkleding te compenseren.

Dat wordt ook bevestigd door het Agentschap Zorg en Gezondheid: "*In de VLAREM-voorwaarden voor zwembaden is vastgelegd dat er per bader per dag minimaal 30 liter vers water toegevoegd moet worden. Dit ter compensatie van het water dat geloosd wordt bij het spoelen van de filters en van het water dat verloren gaat als gevolg van verdamping, spatten of dat wordt meegenomen door de baders (haren, kleding, lichaam). Het extra waterverlies dat mogelijk gecreëerd wordt door het zwemmen met een boerkini wordt ruim hierdoor aangevuld*."

[19] Zoals uiteengezet in Ester Wisse en Agnes Elling, *Watervrees, mannenvrees en burquinivrees*, (W.J.H. Mulier Instituut).

8. Conclusie

Op basis van het voorgaande stelt Unia dat de argumenten die door sommige steden, gemeenten en exploitanten ingeroepen worden om een verbod op het dragen van lichaamsbedekkende badkleding te rechtvaardigen, de toets van het GKGB-decreet niet doorstaan. Een algemeen verbod op lichaamsbedekkende badkleding is volgens Unia een duidelijke vorm van discriminatie. De individuele vrijheid om te kiezen wat je draagt in een openbaar zwembad moet dan ook primeren.

Het is relevant om hieraan toe te voegen dat andere hygiënevoorschriften (bijv. grondig douchen voor het zwemmen, propere zwemkleding dragen, geen ondergoed dragen onder de zwemkleding en enkel zeep en shampoo gebruiken in de doucheruimtes) eveneens in acht moeten genomen worden door zwemmers die een lichaamsbedekkend badpak dragen.

Unia is zich er wel van bewust dat het dragen van een lichaamsbedekkend badpak 'visuele inspectie' (om na te gaan of de betrokken zwemmers op een hygiënisch verantwoorde manier het bad betreden) bemoeilijkt. Dit kan volgens Unia verholpen worden door bijvoorbeeld goed advies te geven aan de bezoekers over het verplichte douchen voor het zwemmen en door duidelijk aan te geven wat al dan niet toegelaten is in termen van (zwem)kleding. Dat laatste kan bijvoorbeeld door middel van informatie op de website, bij de receptie, door het personeel en via duidelijke informatieve borden in de kleedruimte en in het zwembad. Een duidelijk handelingskader is immers essentieel, maar er moet ook steeds rekening gehouden worden met de antidiscriminatiewetgeving.

Een algemeen (al dan niet impliciet[20]) verbod op het dragen van lichaamsbedekkende zwemkleding in het zwembad kan volgens Unia zowel moslimvrouwen benadelen die dergelijke zwemkleding dragen omwille van hun geloofsovertuiging, als andere personen die dat doen omwille van geloofs- of andere redenen (zoals gezondheidstoestand, fysieke eigenschap, handicap).

Op basis van de getuigenissen en meldingen die Unia heeft ontvangen, blijkt bovendien dat vrouwen uit islamitische milieus wensen te zwemmen tijdens de 'gewone' zwemuren. Dat is niet alleen goed voor hun gezondheid en zwemvaardigheid, maar bevordert ook hun integratie in de maatschappij.
Het toelaten van lichaamsbedekkende zwemkleding biedt de mogelijkheid aan deze vrouwen om tijdens de reguliere zwemuren hun zwemvaardigheden te oefenen. Ook kunnen moeders zo deelnemen aan de zwemactiviteiten van hun kinderen, zodat de kinderen al op jonge leeftijd in aanraking komen met water en zwemlessen. Op die manier hebben zowel de betrokken vrouwen als de kinderen de kans om een levensbelangrijke vaardigheid te leren en te onderhouden, en bovendien aan een positieve vorm van vrijetijdsbesteding te doen.

Aansluitend verwijzen we graag naar de beslissing van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot de vraag of de verplichting om deel te nemen aan gemengde zwemlessen

[20] Impliciete verboden voldoen o.i. ook niet aan het legaliteitsbeginsel dat vereist dat elke beperking van een fundamentele vrijheid een voldoende duidelijke wetsbepaling vereist en niet ongedefinieerd mag zijn. De verboden zijn niet omschreven, waardoor ze per definitie niet kunnen voldoen aan het legaliteitsbeginsel.

op school in strijd is met de vrijheid van godsdienst[21]. Het Hof heeft naar aanleiding van die vraag geoordeeld dat deze verplichting geen schending inhoudt van de vrijheid van godsdienst, gelet op de begeleidende maatregelen die de scholen hebben ingevoerd, zoals het dragen van een lichaamsbedekkend badpak. Uit deze beslissing kunnen we afleiden dat het Hof ook de mening is toegedaan dat het lichaamsbedekkend badpak vrouwen toelaat om te participeren aan gemengde zwemactiviteiten, wanneer ze omwille van religieuze redenen een dergelijk kledingstuk wensen te dragen.

Het Hof onderstreepte bovendien het belang van gemengd zwemmen als middel tot maatschappelijke integratie (van kinderen). Voor kinderen ligt het belang aan het meedoen in gemengd zwemmen niet alleen in het 'leren zwemmen', maar vooral in het meedoen aan een activiteit met alle andere leerlingen, zonder dat er een uitzondering wordt gemaakt op basis van de afkomst van het kind of van de religieuze of filosofische overtuigingen van zijn ouders.

Ten slotte verwijst Unia naar de beleidsnota 2014-2019 van Vlaams minister Philippe Muyters, waarin het vergroten van sociale inclusie in sport opgenomen is als strategische keuze en optie van het sportbeleid. In deze nota wordt gepreciseerd: "*de komende legislatuur willen we met de strategische structuur sport en interculturaliteit de ingeslagen weg verder bewandelen. De thema's uit de nota sport en interculturaliteit (discriminatie, ouderbetrokkenheid, participatie van meisjes en vrouwen, sectoroverschrijdende samenwerking, competentieontwikkeling en vrijwilligers) blijven actueel. Er zal bijzondere aandacht gaan naar het detecteren, stimuleren en ontsluiten van initiatieven die rond deze thema's werken*."[22]

Er wordt niet specifiek verwezen naar het dragen van lichaamsbedekkende zwemkleding, maar de nota onderstreept wel het belang van diversiteit binnen het domein van de sport. Het toelaten van lichaamsbedekkende zwemkleding lijkt ons één van de middelen om die doelstelling te bereiken.

9. Bijlagen

- Advies Agentschap Zorg en Gezondheid van 25 maart 2016.
- Advies Genderkamer van 17 oktober 2016, ook te consulteren op http://www.vlaamseombudsdienst.be/ombs/nl/gender/gender.html

[21] EHRM, 10 januari 2017, *29086/1,* OSMANOĞLU ET KOCABAŞ c. SUISSE.
[22] https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/beleidsnota-2014-2019-sport-1, p. 22-23.